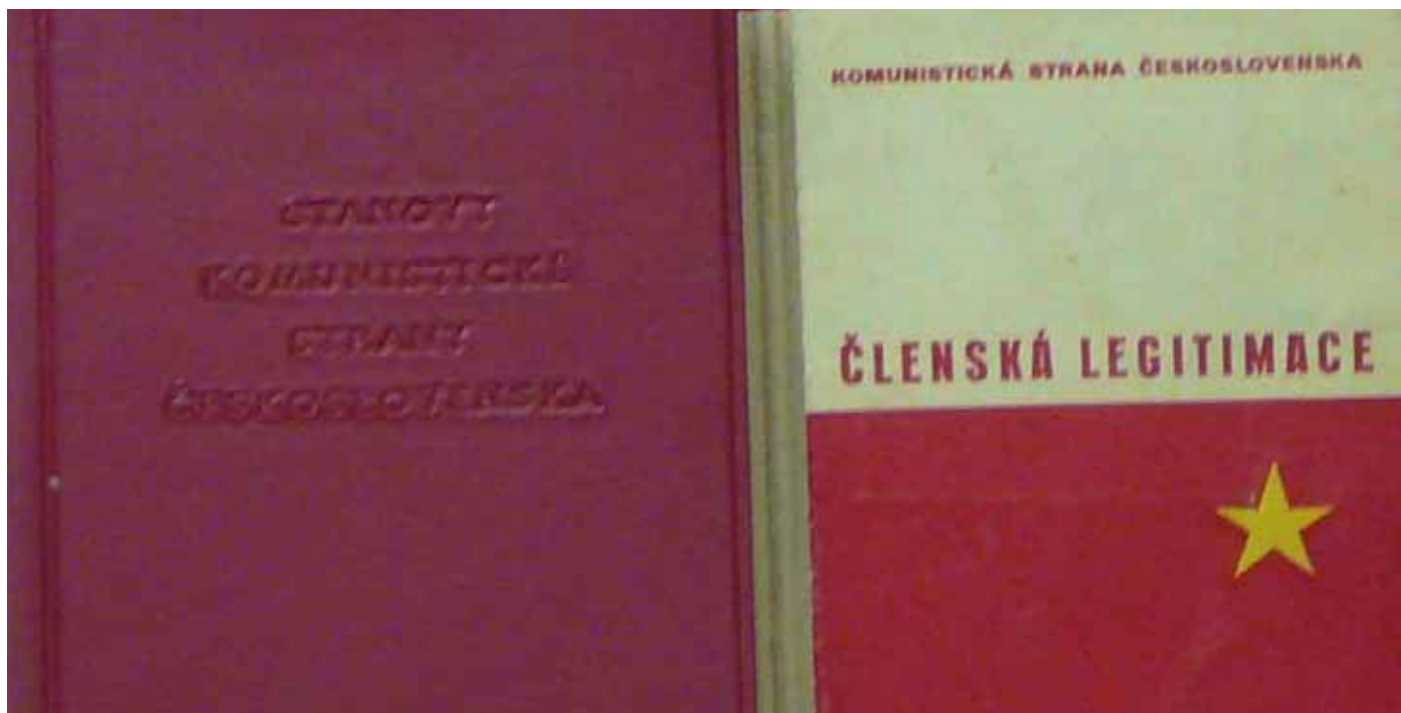

Aktuální otázky lidských práv

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v prvním Bulletinu roku 2011, kterým zároveň zahajujeme 3. ročník, bychom vás rádi upozornili na článek Heleny Bončkové k otázce komunistické minulosti soudců v České republice. Text se zabývá nejen rozhodnutím Ústavního soudu, který umožnil zveřejnění informací o komunistické minulosti soudců, ale také dalšími okolnostmi celé debaty.

V lednovém Bulletinu můžete v rámci tradičních rubrik najít texty o judikatuře ESLP, o problémech tribunálů mezinárodní trestní spravedlnosti a také o soudánském referendu, kde se rozhodovalo o vzniku dvou nových států na území Afriky.

V novém Bulletinu naleznete také rozhovor s pákistánskou bojovnicí za lidská práva Mukhtār Mā'ī, které byl nedávno na Laurentian University v Kanadě udělen čestný doktorát. Při této příležitosti ji vyzpovídala Monika Mareková. Obsáhlý rozhovor si můžete přečíst hned na začátku Bulletinu.

Příjemné čtení vám přeje
Centrum pro lidská práva a demokratizaci.

Z obsahu

Taláry ve službách režimu

Glosa k nálezů Ústavního soudu

Mukhtār Mā'ī - bojovnička v mene cti

Rozhovor s pákistánskou aktivistkou za lidská práva

Dočká sa EÚ odsúdenia komunizmu?

Policajný výsluch na Slovensku končiaci smrťou

Jižní Súdán na cestě k nezávislosti

Pátý měsíc bez zmocněnce pro lidská práva
vyústil v kolektivní výzvu pro premiéra Nečase

International Institute of Political Science
of Masaryk University in Brno

Mezinárodní politologický
ústav Masarykovy
univerzity v Brně

Obsah

Mukhtār Mā'ī - bojovnice v mene cti

Rozhovor s pakistanskou aktivistkou za lidské práva.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost |6

Výhledy a úskalí činnosti Kambodžského tribunálu

Severní Korea před Mezinárodním trestním soudem?

Dočká sa EÚ spoločného odsúdenia komunizmu?

Obchod s orgánmi a nové politické iskry na Balkáne: Správa Rady Európy potvrdzuje kontroverzné obvi-
nenia vznesené Carlou del Ponte

OSN rieši pretlak agendy ad hoc tribunálov

2) Evropský systém ochrany lidských práv |9

Maďarské predsedníctví v českých stopách

Policajný výsluch na Slovensku končiaci smrťou: Rozhodnutie ESLP v prípade mladého Róma
postreleného na policajnej stanici

Unie není v otázce sankcí jednotná: Bělorusko drží Berlusconi

Modrá krev v EU nemá na různých ustláno aneb k otázce používání šlechtických titulů

3) Mezinárodní politika a lidská práva |12

Jižní Súdán na cestě k nezávislosti

Zapomenutý Tibet? Represe čínského režimu vůči ujugurskému etniku

Povolební protesty v poslední diktatuře Evropy

4) Česká republika a lidská práva |15

Taláry ve službách režimu: Glosa k nálezů Ústavního soudu

Pátý měsíc bez zmocněnce pro lidská práva vyústil v kolektivní výzvu pro premiéra Nečase
„Chudoba“ nemůže být jediným důvodem pro nařízení ústavní výchovy

Human Rights in the Czech Republic

Centrum pro lidská práva vydalo Bulletin o lidských právech v České republice v angličtině. Bulletin obsahuje kromě dalších textů o výjimce ČR z Listiny základních práv EU, o rozpuštění Dělnické strany Nejvyšším správním soudem, o případu protiprávních sterilizací či o přijetí vězňů z Guantánama na Slovensku.

Anglický Bulletin můžete najít na webu www.iips.cz.

Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity (IIPS) je nezávislým vědeckým pracovištěm, které se od svého založení v roce 1990 zaměřuje na studium problematiky politického, sociálního, ekonomického a právního vývoje společnosti. IIPS se aktivně podílí na veřejné diskusi pořádáním konferencí, výzkumem či vydáváním publikací.

Mukhtār Mā'ī - bojovníčka v mene cti

Rozhovor s pakistanskou aktivistkou za ľudské práva Mukhtār Mā'ī.

Monika Mareková

Monika Mareková: Iba v sobotu Vám bol udelený čestný doktorát na Laurentian University a mimo to ste získali mnoho iných ocenení. Chcela by som sa Vás spýtať, aký je to pre Vás pocit, keď získavate tieto ocenenia, stretávate sa s veľmi známymi osobnosťami, prezidentmi, premiérmi?

Mukhtār Mā'ī: Vždy som to brala normálne, keď som sa stretávala s premiérmi. To, čo robím je naozaj úprimné a všetci o tom vedia, preto nie je dôvod, aby som bola na seba príliš hrdá. Beriem to normálne.

Mukhtār Mā'ī, nazývaná aj Mukhtaran Bibi, je pakistanskou aktivistkou za práva žien a rovný prístup ku vzdelaniu dievčat i chlapcov. Pochádza zo zaostalej oblasti Pakistanu, v ktorej je každodenný život obyvateľov ovládaný tradíciami. Mukhtār Mā'ī sa stala v roku 2002 obeťou hromadného znásilnenia príslušníkmi znepriatelenej rodiny, pretože Mukhtārin brat sa mal dopustiť jej urážky, keď mal údajne pomer s jej členkou. Podľa tradície väčšina žien, ktorá sa stane obeťou hromadného znásilnenia, spácha samovraždu, pretože prišli o svoju česť. Mukhtār Mā'ī však naopak oznámila prípad na polícii a v súdnom spore získala odškodné, z ktorého založila školu pre dievčatá. Neskôr túto rozšírila o ešte jednu dievčenskú školu a taktiež o školu pre chlapcov, pretože aj ich výchova k úcte k ženám je veľmi dôležitá. V roku 2005 založila organizáciu pre pomoc ženám. Priniesla celosvetovú pozornosť na spoločensky akceptované násilie páchané na ženách, problémy hromadných znásilnení, aranžovaných vydajov častokrát neplnoletých dievčat, únosov či poliaty kyselinou. Za svoju prácu si získala uznanie mnohých svetových osobností a bolo jej udelených mnoho ocenení.

Mukhtār Mā'ī som mala možnosť stretnúť pri príležitosti udelenia jej čestného doktorátu na Laurentian University v Kanade, kde momentálne študujem. Pri prvom stretnutí s ňou som pocítila jej neistotu, ostýchavosť a takmer hmatateľný strach z neznámeho, za ktorými sa však skrývalo vrele srdce, veľká odvaha, obrovská charizma a stelesnenie dobra.

Monika Mareková: Vyrastali ste na pakistanskom vidieku a boli ste vychovávaná tradičným spôsobom. Vždy Vám bolo vstevované, že ako žena by ste nemali odporovať mužským autoritám a vždy ste boli vedená k tomu, aby ste týmto tradíciám neodporovali. Čo Vás teda priviedlo k myšlienke ľudských práv a práv žien?

Mukhtār Mā'ī: Myslím, že som k tejto myšlienke prišla vďaka Bohu. Som naozaj vďačná Bohu za to, že som mohla urobiť

Mukhtār Mā'ī, foto: www.glamourmagazine.co.uk

veľa dobrej práce. Už pred založením organizácie na ochranu práv žien som pracovala v mojej obci. Stala som sa totiž známou už po udalostiach v roku 2002, mala som veľmi dobré kontakty s ľuďmi a obľúbila som si prácu, pri ktorej som mohla ochraňovať práva iných. Ohrozené ženy ku mne začali spontánne chodiť a žiadať ma o pomoc. V roku 2004 mi bolo navrhnuté, že by bolo oveľa lepšie mať vlastnú organizáciu, ktorá by sa mohla špeciálne zameriavať na ochranu práv žien. A tak som v roku 2005 zaregistrovala organizáciu, ktorá chráni práva žien a taktiež im poskytuje bezplatnú právnu pomoc.

A ako sa Vám podarilo získať silu na to, aby ste odporovali zažitým tradíciám, a aby ste podali žalobu v roku 2002? Kde ste získali odvahu na to, aby ste odolali tlaku spoločenských konvencií a nespáchali samovraždu, ale práve naopak, dokázali ste bojovať za svoje práva?

Najskôr som bola taktiež jednou zo žien, ktoré chcú spáchať samovraždu, keď sa stanú obeťmi takýchto ohavných činov. No neskôr, vďaka mojim rodičom, ktorí pri mne stáli, vďaka mojej mame, ktorá pri mne strávila dlhé noci a starala sa o mňa a špe-

ciálne vďaka Alahovi, ktorý mi dodal silu, som v sebe nakoniec našla odvahu. Môj brat ma varoval, že pokiaľ pôjdem na políciu oznámiť trestný čin, zabijú ma. No ja som si v tom čase pomyslela, že pokiaľ ma zabijú, bude to ľahšie, ako keby som mala sama spáchať samovraždu. Ak ma zabijú, tak ma zabijú. Výsledok bude rovnaký ako keby som spáchala samovraždu. A tak som šla aj s mojím otcom na políciu oznámiť trestný čin, pretože v tom čase som to nebola schopná urobiť sama.

Keď hovoríte o Vašej rodine, chcela by som sa spýtať, aký je jej postoj k Vašej práci? Sú Vaša matka a otec na Vás hrdí? Stále Vás podporujú? A čo muži vo Vašej rodine? Aký bol ich postoj k Vám v roku 2002 a aký je dnes? Zmenilo sa niečo? Sú niektorí členovia rodiny stále proti Vašej práci?

V súčasnosti moji bratia uznávajú, že som urobila naozaj veľmi dobrý a odvážny krok, keď som oznámila trestný čin na políciu. Vtedy si toho však neboli vedomí, väčšina z nich bola proti mne a neposkytli mi dostatočnú pomoc. Teraz sú však na mňa naozaj hrdí. A čo sa týka mojej závislosti na mužských členoch mojej rodiny – som normálne nezávislá od môjho otca aj od môjho brata. Žijem si podľa seba a dokážem sa o seba sama postarať.

Viem, že ste mali pred pár rokmi zákaz vycestovať z krajiny, Vaše meno bolo na čiernej listine a pakistanská vláda brojila proti Vám. Zlepšil sa postoj vlády k Vašej práci, alebo sa s ňou stále dostávajú do problémov? Bojuje proti Vám vláda nejakým spôsobom?

Nie, teraz je to oveľa lepšie. Môžem sa voľne pohybovať a vycestovať bez povolenia vlády.

Tak to veľmi rada počujem. Ste však ešte stále ohrozovaná miestnymi fundamentalistami, ktorým sa Vaša práca nepáči?

Áno, som v ohrození, ale vždy si myslím, že život a smrť sú v rukách Boha. Nebolo by dobré, ak by som sedela niekde doma v kúte kvôli strachu, že ma niekto môže zabiť, alebo nejako inak ohroziť. Pokiaľ budem zabitá, tak budem zabitá, ale preferujem radšej robiť niečo dobré, ako by som mala byť doma nečinná.

Myslíte si, že ľudské práva a obzvlášť práva žien sú kompatibilné s islamom? Môžu spolu koexistovať v harmónii bez toho, aby sa navzájom porušovali?

Áno, určite môžu. V základnom učení islamu je uvedené, že muž a žena sú si rovní vo svojich právach, a to kdekoľvek a za akýchkoľvek okolností. Sú to dve stvorenia rovnakého Boha. Iba ľudia, ktorí žijú na vidieku a slepo nasledujú zvyky a tradície, si pozmenili tieto veci podľa seba. Preto podnecujem zmenu a chcela by som vysvetliť, že ich verzia je islamu cudzia.

A čo je pre Vás najväčším ľudskoprávnym problémom v Pakistane? Ako by ste ho vyriešili?

Najväčšie problémy sú vo vidieckych oblastiach. Dievčatá v týchto oblastiach nedostávajú vzdelanie na rovnakej úrovni ako chlapci. Menej vzdelaní ľudia majú vo všeobecnosti men-

šie povedomie, a preto sú ovplyvnení negatívnymi zvykmi, ktoré stále vládnu v ich tradičnej spoločnosti. A ako sa dá toto zmeniť? Robením kampaní na zvýšenie ich povedomia a tiež vzdelávaním, no k zmene dochádza iba veľmi pomaly a priebežne.

Ako sa Vám podarilo založiť prvú školu? Pôvodne mala táto škola len štyri žiačky, pričom jednou z nich ste boli Vy. Ako ste našli prvého učiteľa? Dostával plat za svoju prácu, alebo učil dobrovoľne? Šlo o ženu – učiteľku? A ako ste našli niekoho takého vo vidieckej oblasti?

Bola som v susednom mestečku v malom zdravotníckom zariadení a tam som sa stretla s jednou pani, ktorá nakoniec v mojej škole učila sedem rokov. Nedávno sa vydala, zanechala svoju prácu a stala sa z nej žena v domácnosti. Keď bola učiteľkou, bola platená a mesačne dostávala plat. V tom čase neexistovala žiadna moja organizácia, vyrábala som a predávala oblečenie pre mojich susedov, z čoho som platila učiteľke a zostatok som použila na knihy a ostatné náklady.

Predpokladám, že prvé hodiny prebiehali vo Vašom dome. Ako sa Vám podarilo postaviť prvú a neskôr i druhú školskú budovu?

Stavbu prvej školskej budovy, ktorá je pre prvý až siedmy ročník, som financovala z autorského honoráru mojej knihy *V mene cti*. Ďalšie dve budovy boli postavené z peňazí, ktoré som získala v súdnom spore. Najskôr som si ich odmietla zobrať, no potom som rozmýšľala, že by bolo dobré z tých peňazí postaviť školu pre vzdelanie dievčat. A tak som z nich postavila dve školské budovy, pričom každá má dve miestnosti.

Máte dnes podporu vlády? Pomáha Vám vo zvyšovaní úrovne vzdelania? Aký je postoj vlády ku školám a k Vašej organizácii?

Vláda mi nepomáha, ale nie je ani proti mne. Jej postoj je ako ku všetkým ostatným organizáciám. Vláda ich nepodporuje. Každá organizácia sa iba zaregistruje, pracuje pre seba a hľadá si vlastné zdroje. Vláda za to nenesie zodpovednosť.

Mukhtiar Mafi a Monika Mareková, foto: Monika Mareková

Už je to osem rokov, odkedy ste založili prvú školu, a je to už šesť rokov, odkedy ste založili centrum pre ženy. Je už možno pozorovať prvé zmeny? Mení sa myslenie ľudí vo Vašej oblasti? Presadzujú prvé dievčatá, ktoré boli vzdelané vo Vašej škole, ľudské práva? Alebo potrebuje zmena viac času?

Čo sa týka zmeny v škole, počet študentov sa zvyšuje každým rokom. Teraz máme 600 dievčat v jednej škole, 200 dievčat v druhej škole a 300 chlapcov v ďalšej škole. Čo sa týka zmeny v mojej organizácii pre ženy, keď bola založená, mali sme veľké množstvo prípadov, ktoré sme museli riešiť. Dnes je ich však veľmi málo. Povedala by som, že možno iba 5 až 10 % prípadov, ktoré navyše nie sú také ohavné, v porovnaní so začiatkom. Dedina, v ktorej žijem, má takmer 20 tisíc obyvateľov a už veľmi dlhý čas sme nepočuli o naozaj ohavnom trestnom čine. Ich počet sa znižuje.

Nie je tomu veľmi dávno, čo bola v Pakistane ešte jedna silná žena – Benazir Bhutto, ktorá bola premiérkou. Priniesla zmenu do Vašej krajiny, najmä čo sa týka postoja k ženám? Je pre Vás inšpiráciou?

Mnohokrát na mňa poukazovala ako na dobrý príklad v rôznych televíznych programoch a veľmi som oceňovala jej snahu. Niekolkokrát ma pozvala na spoločné stretnutie, no nikdy sa nám ho nepodarilo uskutočniť pre rôzne iné povinnosti. Nestretli sme sa, ale je pre mňa inšpiráciou.

A mali by ste ambície stať sa v budúcnosti političkou tak ako ona? Ste známou osobnosťou, chceli by ste viesť Vašu krajinu?

Nie, som šťastná, že môžem robiť veľa hodnotnej práce na mojej vlastnej úrovni. Nechcela by som sa pokúšať o niečo také.

V Európe sa veľa hovorí o nosení burky a o zákaze jej nosenia na verejnosti. Iba pred pár mesiacmi bol vo Francúzsku odsúhlasený zákon, ktorý zakazuje nosenie burky na verejnosti. Zákon má ochraňovať práva žien, čo si o ňom myslíte vy? Pociťujete nosenie burky ako porušovanie práv žien?

V islame nie je stanovený žiaden príkaz nosiť burku. Islam len hovorí, že by žena mala nosiť šatku na zakrytie seba, ale nie na zakrytie svojej tváre alebo niečo podobné. Ak by to tak bolo,

tak ľudia, ktorí idú na hadždž v Saudskej Arábii, by si zakrývali svoje tváre, ale nerobia to tak, a to sú v Božom dome. Toto je veľmi dobrý príklad. Je to na ľuďoch samotných, či burky chcú, alebo nechcú nosiť, je to len tradícia a rozhodnutie je len na nich.

Pracujú vo Vašej organizácii pre ženy aj nejakí muži? Koľko ľudí v nej približne pracuje a koľko z nich je žien a koľko mužov?

Áno, v mojej organizácii pracujú aj muži. Povedala by som, že približne 50 % mužov a 50 % žien.

Rešpektujú títo muži ženy?

Áno, samozrejme, ohľadom tohto som veľmi prísna. Akýkoľvek druh nevhodného správania je neprípustný, keďže mám 50 % mužov pracujúcich v organizácii.

Sú vo Vašej škole vzdelávané aj dospelé ženy? Chcú sa ženy vzdelávať aj vo vyššom veku?

Nie, iba mladšie dievčatá. Vzdelávame aj dospelé ženy, ale nie spôsobom klasického vzdelania. Poskytujeme im kurzy ako napríklad kurz šitia a máme centrum pre takéto občasnú kurzy.

Iba v sobotu Vám bol udelený čestný doktorát na Laurentian University a mimo to ste získali mnoho iných ocenení. Chcela by som sa Vás spýtať, aký je to pre Vás pocit, keď získavate tieto ocenenia, stretávate sa s veľmi známymi osobnosťami, prezidentmi, premiérmi. Povzbudzuje Vás to vo Vašej práci. Pociťujete hrdosť? Pokladáte to vždy za dobrú príležitosť propagovať Vaše projekty?

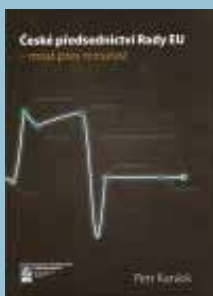
Vždy som to brala normálne, keď som sa stretávala s premiérmi. To, čo robím je naozaj úprimné a všetci o tom vedia, preto nie je dôvod, aby som bola na seba príliš hrdá. Beriem to normálne.

Ak by ste mali povedať jednu vec pre ženy, ktoré sa stali obeťami násilia, keďže aj v Európe je mnoho žien, ktoré sú obeťami násilia, čo by ste im povedali? Máte pre ne nejaký odkaz?

Môj odkaz je, že odvaha je veľmi silný nástroj, ktorý by mali používať. Nemali by sa báť nechať počuť svoj hlas a bojovať za svoje práva.

Ďakujem za rozhovor.

IIPS MU vydal knihu *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*

Českému předsednictví Rady EU z první poloviny roku 2009 lze připsat všechna možná přídavná jména. Snad kromě termínu „nudné“. Kniha Petra Kanioka se snaží jít pod povrch spektakulárních událostí, jež provázely české předsednictví. Analýzou příprav, programu a samotného průběhu nabízí plastické a podrobné zhodnocení českého předsednictví a dospívá k závěrům, které jsou prosty zjednodušující černobílosti.

Knihu lze objednat na www.iips.cz.

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Výhledy a úskalí činnosti Kambodžského tribunálu

Linda Janků

Dne 7. ledna 2011 si Kambodža připomněla 32. výročí pádu režimu Rudých Khmerů, jednoho z nejkrvavějších totalitních režimů 20. století, který má za čtyři roky svého působení (1975-1979) na svědomí přibližně 2 miliony mrtvých. Rok 2011 přitom bude obdobím, kdy by mělo dojít k výraznému posunu v trestních řízeních, která zatím byla s představiteli bývalého režimu zahájena Zvláštními senáty soudů Kambodže (ECCC).

Vyšetřovací senát ECCC dal svým rozhodnutím z 13. ledna 2011 zelenou dlouho očekávanému projednání druhého případu (tzv. případu 002), ve kterém mají být souzeni dosud žijící vůdčí představitelé vlády Rudých Khmerů: Nuon Chea (84), vůdčí ideolog přezdívaný „bratr číslo dvě“ („bratr číslo jedna“ Pol Pot zemřel v roce 1998), bývalý ministr zahraničí Ieng Sary (84), jeho manželka a bývalá ministryně sociálních věcí Ieng Thirith (78) a bývalý prezident Demokratické Kampučie Khieu Samphan (79). Obvinění proti čtyřem bývalým vůdcům Rudých Khmerů, kteří jsou od roku 2007 drženi ve vazbě, byla vyšetřujícími soudci vznesena 15. září 2010. Všichni se proti nim odvolali, avšak vyšetřovací senát nyní tato obvinění svým rozhodnutím potvrdil. Může tak být zahájeno hlavní líčení, které je očekáváno během první poloviny roku 2011.

V březnu roku 2011 mají rovněž být projednána odvolání proti rozsudku, který padl v červenci roku 2010 v prvním procesu vedeném před ECCC. V něm byl bývalý šéf pnompenhské věznice S-21, Kaing Guek Eav, odsouzen k 30 letům vězení za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny spáchané při dozírání nad mučením a popravami více než 15 000 osob.

Navzdory těmto veskrze pozitivním pokrokům v činnosti ECCC zatím nicméně není jisté, do jaké míry bude úspěšná snaha ECCC o potrestání těch, kteří jsou nejvíce zodpovědní za zločiny spáchané za režimu Rudých Khmerů. Nadále totiž není jasný postup ve věci dalších dvou případů (případy 003 a 004), které mají vyšetřující soudci ECCC na stole. Představitelé kambodžské vlády v čele s premiérem Hun Senem vyvíjejí sil-

ný tlak, aby v těchto případech nebyla vznesena obvinění a bylo zastaveno další vyšetřování. Argumentují přitom tím, že by stíhání dalších obviněných mohlo v zemi vést k občanské válce. Pozorovatelé se však shodují, že se jedná pouze o záminku, nikoli skutečný důvod snahy o zastavení pro vládu politicky nepohodlných soudních procesů. Přetrvávající nejistota ohledně vznesení obvinění ve dvou dalších případech přitom podkopává kredibilitu ECCC a vyvolává obavy, zda do budoucna nezačnou namísto odkazu dosažení spravedlnosti za spáchání mezinárodních zločinů spíše pachuť beztrestnosti pro část pachatelů, jejichž stíhání bylo z politických důvodů ukončeno.

Zdroje

- Cambodia Tribunal confirms trial for top regime leaders, *Agence France-Presse*, 13. 01. 2011, (<http://www.cambodiatribunal.org/ctm-news.html>).
- Cambodian war crimes trial monitor warns of “legacy of impunity”, *DPA*, 10. 11. 2010, (<http://www.cambodiatribunal.org/eccc-a-ngo-reports/ngo-reports.html>).
- Case 002 sent for trial, 13. 01. 2011, (http://www.eccc.gov.kh/english/news.view.aspx?doc_id=384).

Severní Korea před Mezinárodním trestním soudem? Lubo Majerčík

Koncem uplynulého roku oznámil prokurátor Mezinárodního trestního soudu (ICC) Luis Moreno-Ocampo, že obdržel podněty, namítající, že se severokorejské ozbrojené síly dopustily válečných zločinů na území Jižní Koreje. Zároveň potvrdil, že zahajuje předběžné zkoumání k vyhodnocení, zda tyto incidenty představují válečné zločiny spadající do pravomoci ICC. Jde jednak o potopení jihokorejské válečné lodě z března 2010 a ostřelování ostrova Jon-pchjong v listopadu 2010.

Přestože Severní Korea není smluvní stranou Římského statutu, zakládající smlouvy ICC, může se soud takovými incidenty zabývat, protože měly dopad na území Korejské republiky, která smluvní stranou Římského statutu je. V nejbližší fázi je na prokurátorovi, aby vyhodnotil, zda dostupné informace zakládají dostatečnou domněnku, že došlo k zločinu spadajícímu do jurisdikce ICC. Při té příležitosti se bude muset zabývat i otázkou závažnosti zločinu (gravity), která je díky své vážnosti a obtížné uchopitelnosti doposud opředena jistým tajemstvím. To se pokusil úřad prokurátora rozptýlit v minulém roce, kdy vydal k připomínkám návrh zprávy, v níž osvětluje své postupy u právě takovýchto předběžných zkoumání. Severní Korea může být zajímavým prubířským kamenem, protože na první pohled tyto incidenty svou izolovaností a malým počtem obětí nevzbuzují zdání něčeho, čím by se měl ICC zabývat. Zároveň je ale na ICC vyvíjen velký tlak, aby se věnoval i případům mimo africký kontinent. Zeměmi, jimž se prokurátor v rámci předběžného zkoumání aktuálně věnuje, jsou také Afghánistán, Kolumbie, Pobřeží slonoviny, Guinea, Gruzie, Honduras, Nigérie a Palestina.

Zdroje

- ICC Prosecutor: alleged war crimes in the territory of the Republic of Korea under preliminary examination, 6.12.2010 (<http://www.icc-cpi.int/NR/exeres/204FAB0A-28AC-4310-A933-DB4F4215C9DA.htm>).

Dočká sa EÚ spoločného odsúdenia komunizmu? Katarína Šipulová

Udalosti, ktoré posledné mesiace prebiehajú v jednotlivých európskych štátoch, nasvedčujú tomu, že procesy vyrovnávania sa s komunistickou minulosťou v krajinách strednej a východnej Európy nie sú ani zďaleka uzatvorené. V decembri 2010 oživil debatu list ministrov zahraničných vecí pobaltských štátov, Českej republiky, Maďarska, Bulharska a Rumunska, žiadajúci od Európskej komisie stíhanie popierania zločinov komunizmu.

Nejde pritom o nijako nový ani prekvapivý počin: podobné aktivity môžeme na pôde Únie sledovať už od roku 2008, kedy sa koalícia Poľska a pobaltských krajín v súvislosti s prijímaním Rámcového rozhodnutia o boji proti rasizmu a xenofóbii postavila za „zrovnoprávnenie“ prístupu k zločinom spáchaným nacistickým a komunistickými režimami. Komisia tvrdí, že si je vedomá pocitu nedostatočného porozumenia a pochopenia pre tragickú minulosť východoeurópskych štátov, zatiaľ však tieto snahy konštantne odmieta. Dôvodom je hneď niekoľko – všeobecné odsúdenie komunistických režimov je v podstate nepresaditeľné v krajinách, kde bývalé komunistické strany predstavujú stále relevantných politických aktérov. Okrem toho, kompetencia EÚ voči zločinom založeným na sociálnom statuse, a nie rase, je len veľmi obmedzená.

Tieto závery potvrdzuje aj správa z 22. decembra 2010 O pamäti zločinov spáchaných totalitnými režimami v Európe, v ktorej Komisia odmieta možnosť prijatia ďalšieho spoločného nástroja proti popieraniu zločinov voči skupine definovanej inými faktormi ako rasou, etnickým pôvodom alebo náboženstvom. Aspoň čiastočný posun však predstavuje založenie spoločnej Platformy pre európsku pamäť a svedomie, ktorá sa môže stať významným komunikačným kanálom pre jednotlivé štáty s minulosťou nedemokratickou skúsenosťou.

Zdroje:

- Správa Európskej komisie (2010). Report from the Commission to the European Parliament and to the Council. The memory of the crimes committed by totalitarian regimes in Europe. 22. december 2010 ([http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reading/pdf/com\(2010\)_873_1_en_act_part1_v61.pdf](http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reading/pdf/com(2010)_873_1_en_act_part1_v61.pdf)).

Vyšlo nové číslo *Politologického časopisu*

V lednu vyšel *Politologický časopis* 4/2010. Kromě jiného v něm naleznete studii Martina Koučka a Ondřeje Čisáře „Zápas o uvozovky: interpretační rámce v periodických romského hnutí po roce 1989“, článek Filipa Chrástanského a Zdeňka Kříže „Economic Potential of the Arctic Geopolitical Region“, text Oldřicha Krpce a Vladana Hoduláka „Integrace ČR a střední Evropy do Společného trhu EU“ a další.

Více informací na www.iips.cz.

Obchod s orgánmi a nové politické iskry na Balkáne Správa Rady Európy potvrdzuje kontroverzné obvinenia vznesené Carlou del Ponte Katarína Šipulová

Nemôžeme a nesmieme ďalej tolerovať jednu spravodlivosť pre víťazov a druhú pre porazených, zločinci musia čeliť zodpovednosti bez ohľadu na to, akú stranu a akú politickú funkciu zastávali. Tak znie hlavné motto správy švajčiarskeho senátora Dicka Martyho, ktorá vrhá nové svetlo na úlohu a pôsobenie Kosovskej oslobodeneckej armády (UÇK) počas ozbrojeného konfliktu z konca 90. rokov. Správa predložená 12. decembra 2010 Parlamentnému zhromaždeniu Rady Európy odhaľuje účasť najvyšších veliteľov UÇK, vrátane súčasného premiéra Hashima Thaciho, na neľudskom zaobchádzaní so srbskými občanmi.

Podnetom pre zahájenie vyšetrovania sa stala zbierka memoárov a pamätí Carly del Ponte - The Hunt (2008). Bývalá hlavná žalobkyňa Medzinárodného trestného tribunálu pre bývalú Juhosláviu (ICTY) v nej po prvýkrát zverejnila obvinenia voči osobám prepojeným s UÇK z vraždenia srbských väzňov a organizovania nezákonného obchodu s ľudskými orgánmi. Prekvapivé tvrdenia sa opierali o dôkazy a svedectvá zozbierané vyšetrovateľmi spolupracujúcimi s ICTY a misiou OSN UNMIK. Stretli sa však s razantným odmietnutím ako zo strany kosovských a albánskych lídrov, tak aj samotného Tribunálu.

Martyho správa potvrdzuje nielen závery o obchode s ľudskými orgánmi páchanom na niekoľkých stovkách Srbov, ale prináša ďalekosiahlu kritiku pôsobenia UÇK. Spravodajca poukazuje na skutočnosť, že zatiaľ čo zločiny spáchané srbskými silami na etnických Albáncoch boli dôsledne zdokumentované a stíhané, zločiny, ktorých sa dopúšťala opačná strana, medzinárodné spoločenstvo až dosiaľ prehliadalo. Čiernobiele optika uplatnená OSN voči stranám konfliktu usilovala o čo najrýchlejšie obnovenie poriadku v regióne. Tento úmysel však napokon vyústil do jeho destabilizácie a nastolenia selektívnej spravodlivosti, poskytujúcej beztrestnosť vážnym ľudskoprávnym zločinom.

Hashima Thaci, foto: <http://albamedia.eu>

Správa bola pochopiteľne napadnutá kosovskými lídrami. Premiér Thaci a prezident Jakup Krasniqi spochybnili závery vyšetrovania ako pokus o zastavenie procesu medzinárodného uznávania Kosova. Thaci upozornil, že správa Rady Európy oslabuje pozíciu Pristiny a môže výrazne ohroziť priebeh dlho očakávaných rozhovorov s Belehradom, na ktorých mediácii sa podieľa Európska únia. Tá zatiaľ požaduje od Martyho predloženie pádnych dôkazov Eulexu, policajnej misii Únie v Kosove. Parlamentné zhromaždenie sa bude správou ďalej zaoberať koncom januára 2011.

Zdroje:

- Krasniqi, Ekrem – Rettman, Andrew (2011). Kosovo PM pleads innocence, as organ trafficking scandal simmers. EU Observer, 10. január 2011 (<http://euobserver.com/9/31612>).
- Marty, Dick (2010). Inhuman treatment of people and illicit trafficking in human organs in Kosovo. Report of Committee on Legal Affairs and Human Rights, 12. december 2010, PACE, Council of Europe (<http://assembly.coe.int/ASP/APFeaturesManager/defaultArtSiteView.asp?ID=964>).

OSN rieši pretlak agendy ad hoc tribunálov Katarína Šipulová

Oba medzinárodné trestné tribunály zriadené OSN ako odpoveď na masívne porušovanie ľudských práv počas konfliktov v Rwande a v Juhoslávii čelia v súčasnosti obdobnému problému: zatiaľ čo niekoľkokrát predlžovaný mandát sa blíži ku koncu, množstvo prebiehajúcich prípadov napovedá tomu, že sa im do jeho vyprchania nepodarí úspešne uzavrieť celú agendu.

Bezpečnostná rada OSN preto prijala 22. decembra 2010 kompromisné riešenie v podobe Rezolúcie č. 1966, ktorá zakladá tzv. Medzinárodný zvyškový mechanizmus pre trestné tribunály (International Residual Mechanism for Criminal Tribunals). Mechanizmus bude mať dve vetvy – prvá, určená rwandskému tribunálu, začne fungovať od 1. júla 2012, druhá vetva, napojená na juhoslávsky tribunál, o rok neskôr – 1. júla 2013. V podstate sa jedná o založenie nového tribunálu, ktorý po svojich dvoch predchodcoch preberie jurisdikciu, práva, záväzky a hlavné funkcie. Tribunál však nebude môcť prejednávať a stíhať nové prípady. Umiestnenie oboch vetiev Mechanizmu bude určené dohodou medzi OSN a štátmi. Bezpečnostná rada vyzvala všetkých členov, aby posilnili spoluprácu s tribunálmi a zároveň apelovala na tribunály, ako aj budúci Mechanizmus, aby usilovali o čo najväčšiu možnú delegáciu menej dôležitých prípadov národným súdom. Otázkou zostáva, aká inštitúcia by sa mala zaoberať prípadmi novo chytených osôb, ako je Radko Mladić.

Zdroje

- Rezolúcia Bezpečnostnej rady (2010). Security Council Establishes Residual Mechanism to Conclude Tasks of International Criminal Tribunals for Rwanda, former Yugoslavia. Resolution 1966, SC/10141, 22. december 2010 (<http://www.un.org/News/Press/docs/2010/sc10141.doc.htm>).

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Maďarské předsednictví v českých stopách

Hubert Smekal

Nové členské státy se zatím v roli předsedajícího Evropské unii neprezentují v příliš dobrém světle. Slovinsko v roce 2008 ještě prošlo spíše nenápadně, Česká republika si o rok později vysloužila negativní mediální vysvědčení, korunované svržením vlády, a Maďarsko si co do obratnosti nepočíná o moc lépe. Na rozdíl od českého případu si však maďarská vláda zavařila sama. V parlamentu se vládnoucí Fidesz opírá o drtivou většinu, tudíž může prosadit, co se mu zlíbí. Zákon o médiích ale nelze považovat zrovna za vydařený tah. Sice státu umožňuje těsnější kontrolu nad sdělovacími prostředky, včetně nejkontroverznější možnosti udělovat vysoké pokuty za porušení zákona, avšak podle hlavních unijních aktérů jsou takto silné otěže již za hranicí „evropské“ přijatelnosti. Chvilí se dokonce objevovaly mediální šumy, že by mohl být využit mechanismus pozastavení práv členského státu Unie, což by v případě předsedající země byla záležitost vskutku pikantní. Jenže na ni rozhodně sázet nelze, článek 7 Smlouvy o Evropské unii se uplatní pouze u porušení práv a svobod, které dosahuje velmi vysoké intenzity.

Co vlastně patří k nejkritizovanějším prvkům maďarského mediálního zákona? Místopředsedkyně Evropské komise Neelie Kroes vypichuje následující nešvary: povinnou registraci všech médií, včetně blogů či diskuzních fór; požadavek vyváženého informování o národních a evropských událostech a politizaci jmenování členů úřadu pro média.

Nejhlasitějšími protestujícími jsou pochopitelně maďarská média, například nejčtenější list Népszabadság vyšel s titulní stránkou, která ve dvaadvaceti jazycích EU zvěstovala: „Svoboda tisku přestala v Maďarsku existovat“, další noviny zase ponechaly první stránku prázdnou. Pozadu s kritikou nezůstaly ani silné evropské státy v čele s Německem a Francií,

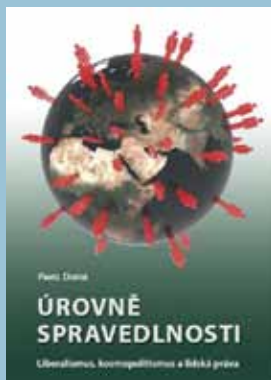
téma mediálního zákona probíral v Budapešti i předseda Evropské komise José Manuel Barroso. Po frontálním útoku na maďarské pozice vláda zavelela k ústupu a nechala se slyšet, že zváží úpravu zákona. Premiér Viktor Orbán připustil, že takový vstup do předsednické role si tedy nepředstavoval a jeden maďarský ministr se po skleničce tokaje vyjádřil k mediálnímu zákonu lakonicky: „Poděl... jsme to.“

Budapešť tedy zaslala zákon k posouzení Komisi s tím, že v případě nutnosti provede změny. Třeba k tomu ale nakonec ani nedojde, spokojený Barroso se po své misi nechal slyšet: „Dostal jsem ujištění od maďarského premiéra, že zákon byl vypracován a bude implementován v souladu s hodnotami Evropské unie a relevantní unijní legislativou.“ Každopádně evropským vládním se dostala do rukou vítaná příležitost, jak alespoň na chvíli odlákat pozornost sdělovacích prostředků na jiné téma, než na krachující periferii Unie a problémy společné měny.

Zdroje

- BOWEN, Andrew (2011). Hungary ready to alter media law: Barroso. *DW-World*, 7. ledna 2011, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,14755559,00.html>.
- Charlemagne's notebook. Orbán's obsession with order. *The Economist*, 7. ledna 2011, http://www.economist.com/blogs/charlemagne/2011/01/european_politics.
- KROES, Neelie (2011). *Hungary's new media law*. Speech, European Parliament, Brussels 11 January 2011, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/6>.
- MARCUS, Jonathan (2011). Hungary: Media law row overshadows EU presidency. *BBC*, 7. ledna 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12140395>.
- WILLIS, Andrew (2011). Hungary to change media law if EU deems necessary. *EU Observer*, 7. ledna 2011, <http://euobserver.com/9/31607/?rk=1>.
- ZILÁHY, Peter (2011). Hungary media law protest shows forbidden fruit remains sweet. *Guardian*, 14. ledna 2011, <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/jan/14/hungary-media-law-protest>.

Úrovně spravedlnosti. Liberalismus, kosmopolitismus a lidská práva

Nová kniha Pavla Dufka sleduje dva hlavní cíle: Zaprvé, přiblížit českému čtenáři klíčovou výseč soudobých diskusí o spravedlnosti v nadstátním měřítku, a zadruhé, prostřednictvím kritického výkladu nejvýznamnějších kosmopolitních teorií spravedlnosti ukázat, že umírněnější formy náhledů na globální rozšiřování principů spravedlnosti jsou přesvědčivější.

Pavel Dufek je odborný asistent na Katedře politologie FSS MU a výkonný redaktor odborného časopisu Středoevropské politické studie.

Více informací na www.iips.cz.

Policajný výsluch na Slovensku končiaci smrťou Rozhodnutie ESLP v prípade mladého Róma postrele- ného na policajnej stanici

Lenka Lakotová

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol ešte v decembri minulého roku v kontroverznom prípade Mižigárová proti Slovensku. Sťažovateľka bola manželkou dvadsaťjedenročného Róma Lubomíra Šarišského, ktorý v roku 1999 zomrel na následky postrelenia zbraňou policajta pri výsluchu za pokus o krádež bicykla.

Prípád je komplikovaný kvôli mnohým nejasnostiam, čo sa vlastne na policajnej stanici v Poprade stalo. Šarišský bol bez svedkov v kritickú dobu vypočúvaný policajtom mimo službu, s ktorým sa pravdepodobne poznal a mal s ním zrejme nezhody. Počas výsluchu bol postrelený do brucha a existujú rôzne verzie, ako sa to stalo. Podľa sťažovateľky ho postrelil policajt, podľa policajta sa postrelil Šarišský sám a úmyselne. Zhoda neexistuje ani v tom, či zbraň od policajta získal násilím, alebo mu ju policajt dal sám. Podľa rozhodnutia slovenského súdu bol policajt odsúdený za ublíženie na zdraví spôsobené nedbalosťou, na základe nedostatočného zabezpečenia svojej zbrane, ktorú sa údajne podarilo Šarišskému od neho získať. Krátko po rozsudku spáchal policajt samovraždu.

ESLP sa zaoberal najmä otázkou, či bolo porušené právo na život podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súd dospel k záveru, že pokiaľ je jednotlivec zadržaný v dobrom zdravotnom stave a pri prepustení je zranený (mimo postrelenia mal údajne i modriny po celom tele a ďalšie zranenia), je na štáte, aby poskytol vierohodné vysvetlenie, ako mohlo k týmto zraneniam dôjsť. I v prípade prijatia tvrdenia, že sa Šarišský pokúsil spáchať samovraždu, povinnosť ochrániť zdravie zadržaných zahrňuje i povinnosť prijať dostatočné opatrenia, aby si zadržaní nemohli ublížiť sami. Preto bolo v prípade Mižigárová proti Slovensku porušené právo na život (článok 2 Dohovoru). ESLP súčasne spochybnil adekvátnosť aj nezávislosť celého vyšetrovania smrti mladého muža zo strany polície. ESLP sa ďalej zaoberal aj námietskou nedostatočného vyšetrenia možnej príčinnej súvislosti medzi rasistickými postojmi a smrťou Šarišského. Podľa jeho záverov k porušeniu zákazu diskriminácie nedošlo, sudca Björgvinsson však zaujal čiastočne disjunktívny názor. Na rozdiel od ostatných vyjadril presvedčenie, že došlo k porušeniu procesnej stránky zákazu diskriminácie, lebo štátne úrady mali povinnosť vyšetriť, či mohli rasistické motívy v prípade úmrtia Šarišského zohrať rolu.

ESLP rozhodol jednohlasne o porušení práva na život a priznal sťažovateľke 45 000 eur nemajetkovej ujmy a 8000 eur za súdne trovy. Bez ohľadu na to, ako rozhodol Súd o námitke porušenia zákazu diskriminácie, tento prípad i správy v ňom zahrnuté, týkajúce sa policajnej brutality smerujúcej k osobám rómskeho pôvodu, poukazujú na závažný pro-

blém, ktorý by mala Slovenská republika riešiť. Je totiž vysoko nežiaduce, aby sa zadržanie osôb podozrivých z obvyčajnej krádeže bicykla končilo ich smrťou, ktorá nebola adekvátnym spôsobom objasnená a slovenský súd i polícia sa uspokojili s vysoko nepravdepodobnou verziou, ako k zraneniu došlo.

Zdroje

- Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z dňa 14. 12. 2010, Mižigárová proti Slovensku, sťažnosť č. 74832/01, <http://sim.law.uu.nl/SIM/CaseLaw/hof.nsf/e4ca7ef017f8c045c1256849004787f5/a2a-705cc64d35e63c12577f9004bac8e?OpenDocument>.

Unie není v otázce sankcí jednotná Bělorusko drží Berlusconi

Hubert Smekal

Běloruské volby, všeobecně označované za neférové, proběhly 19. prosince minulého roku. Úder na opozici následoval bezprostředně poté, ale ještě v polovině ledna se Evropská unie neshodla, co s napjatou situací na svých hranicích dělat. Režim Alexandra Lukašenko pozavíral stovky protestujících a utnul vysílání rádia, což vedlo zejména severnější křídlo Unie k hrozbám sankcemi. Jenže Německo, Polsko, Švédsko a Spojené království narazilo na opatrnější jižní státy jako Španělsko, Portugalsko a zejména Itálii, které se do razantnějších opatření nikterak nehrnuly. Berlusconiho vláda, jež udržuje jako jediná z Unie s Lukašenkem dobré vztahy, argumentovala tím, že sankce nikdy nebyly v tlaku na změnu efektivní. V mezitím nelenila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Catherine Ashton. Setkala se s představiteli běloruské opozice a informovala, že o konkrétní podobě sankcí se rozhodne na konci ledna. Rovněž předseda Evropského parlamentu Jerzy Buzek podpořil opozici a pohrozil režimu, že jestli chce udržet s Uní vztahy, musí propustit opoziční vůdce.

Unie na Bělorusko uvalila sankce již v roce 2006, ale o dvě léta později je zrušila, nyní to vypadá, že EU znovu ukáže tvrdší tvář. Uvažuje se zejména o zákazu vstupu do Unie pro běloruské potentáty, konci státních návštěv do Běloruska a o zmrazení plánovaných projektů. Naopak, běžní Bělorusové by se mohli dočkat při snaze vycestovat na západ podpory.

Zdroje

- LAWTON, Michael (2011). EU to decide on Belarus sanctions this month. *DW-World*, 12. ledna 2011, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,14764116,00.html>.

- RETTMAN, Andrew (2011). Belarus resigned to EU sanctions after Ashton meeting. *EU Observer*, 12. ledna 2011, <http://euobserver.com/?aid=31631>.

- RETTMAN, Andrew (2011). Italy keen to protect Lukashenko from EU sanctions. *EU Observer*, 7. ledna 2011, <http://euobserver.com/24/31609>.

- RETTMAN, Andrew (2011). Poland: West should use Cold War tactics to free Belarus. *EU Observer*, 12. ledna 2011, <http://euobserver.com/24/31621>.

Modrá krev v EU nemá na růžích ustláno aneb k otázce používání šlechtických titulů

Helena Bončková

Soudní dvůr v prosinci loňského roku rozhodl o předběžné otázce rakouského soudu,¹ jež se týkala kolize práva volného pohybu osob s veřejným pořádkem členského státu, konkrétně otázky, zda čl. 21 Smlouvy o fungování Evropské unie brání tomu, aby orgány členského státu mohly odmítnout uznat příjmení obsahující šlechtický titul.²

Případ se týkal rakouské občanky Ilonky Sayn-Wittgenstein, která v návaznosti na své osvojení německým občanem Lotharem Fürstem von Sayn-Wittgenstein v roce 1991 nabyla jako rodné příjmení jeho jméno včetně šlechtického titulu ve formě „Fürstin von Sayn-Wittgenstein“ neboli „kněžna von Sayn-Wittgenstein“. Ilonka Sayn-Wittgenstein má přitom bydliště v Německu, německé orgány jí vystavily řidičský průkaz se šlechtickým jménem a ona sama založila společnost stejného názvu. Rakouské orgány provedly zápis jejího nového jména do rakouské matriky a vydaly další příslušné doklady s tímto jménem. Situace se však změnila s rozsudkem rakouského Ústavního soudu týkajícího se podobné situace. Ten shledal, že rakouský zákon o zrušení šlechtictví z roku 1919, který má sílu ústavního zákona, brání rakouskému občanovi v nabytí jména obsahujícího šlechtický titul na základě osvojení německým občanem. V návaznosti na toto rozhodnutí rakouské orgány opravily kněžně zápis v matrice na Ilonka Sayn-Wittgenstein.

Již s ohledem na skutečnost, že uvedená problematika je úzce spojena s otázkou veřejného pořádku, lze tušit, že pozornost členských států věnovaná této kauze byla značná. Hned několik zemí mělo potřebu vyjádřit se během řízení před Soudním dvorem k nastolené otázce. Zainteresované státy různým způsobem hájily jediné – nutnost omezení práva na volný pohyb s ohledem na zachování veřejného pořádku.³

Soudní dvůr začal zeširoka – konstatoval, že příjmení osoby je základním prvkem její totožnosti a jejího soukromého života, a poukázal na čl. 7 Listiny základních práv Evropské unie, jakož i na čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dále se zabýval svými závěry obsaženými v rozsudku ve věci *Grunkin a Paul*,⁴ v němž dospěl k závěru, že čl. 18 Smlouvy o založení Evropských společenství (dnešní čl. 21 SFEU) brání tomu, aby orgány členského státu odmítly na základě vnitrostátního práva uznat příjmení dítěte tak, jak bylo určeno a zapsáno v jiném členském státě.

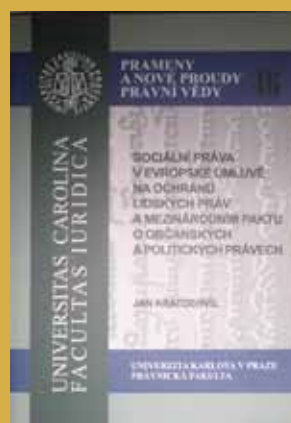
Pro toho, kdo si jako první nepřečte výrok rozsudku, nebude zhruba do půlky odůvodnění rozhodnutí vůbec jasné, zda se Soudní dvůr přikloní na stranu kněžny či členských států. Soudní dvůr totiž nachází řadu skutkových podob-

ností s citovanou kauzou *Grunkin a Paul* (zejména nejasností a obtíže, jež mohou vzniknout se změnou příjmení). Soud nakonec dospěl k závěru, že ačkoliv se jedná o omezení svobod přiznaných čl. 21 SFEU, toto omezení je odůvodněné a v souladu s právem EU, neboť to zajišťuje dodržování zásady rovnosti občanů, jejímž provedením je rakouský zákon o zrušení šlechtictví. Nuž, zdá se, že Evropská unie není šlechtickým titulům zrovna dvakrát nakloněna.

Poznámky

- 1) Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. prosince 2010 ve věci C-208/09 *Ilonka Sayn-Wittgenstein v. Landeshauptmann von Wien*, Sb. rozh. 2010.
- 2) Čl. 21 odst. 1 SFEU zakotvuje právo občanů Unie „svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatření přijatých k jejich provedení.“
- 3) V řízení před Soudním dvorem svůj postoj prezentovalo Rakousko, Německo, Česká republika, Itálie, Litva a Slovensko. Možná poněkud překvapivě se v řízení nevyjádřila ani jedna monarchie. Komise se svou argumentací v podstatě přidala na stranu členských států. Uvedla, že zákaz používat v členském státě původu příjmení legálně nabyté v jiném členském státě je v zásadě neslučitelný se statutem občanů EU. Na druhou stranu však Komise konstatovala, že konkrétní důvody mohou odůvodnit omezení svobody pohybu v takovém případě, jako je případ, jež je předmětem sporu v původním řízení.
- 4) Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 14. října 2008 ve věci C-353/06 *Stefan Grunkin a Dorothee Regina Paul*, Sb. rozh. 2008, s. I- 7639.

Právnická fakulta UK vydala monografii o ochraně sociálních práv

Právnická fakulta Univerzity Karlovy vydala monografii o ochraně sociálních práv poskytovanou Evropským soudem pro lidská práva a Výborem pro lidská práva při OSN. Jan Kratochvíl v ní nejen představuje sociální práva jako součást lid-

ských práv, ale rozbořem konkrétní judikatury obou orgánů především ukazuje jakým způsobem Úmluva a Pakt poskytují ochranu sociálním právům.

Další informace a obsah knihy naleznete [zde](#).

3) Mezinárodní politika a lidská práva

Jižní Súdán na cestě k nezávislosti

Kristina Hornáčková

Mezinárodní společenství se i v nadcházejícím roce může připravovat na uznání nového státu. Od 9. do 15. ledna 2011 proběhlo v Súdánu sedmidenní referendum, ve kterém voliči rozhodovali o sebeurčení jižní části země. Oficiální výsledky budou zveřejněny na začátku února, již nyní lze s největší pravděpodobností očekávat vznik nového státu na mapě světa.

Budoucnost Súdánu, země po desetiletí zmítané občanskou válkou, jež byla ukončena mírovou smlouvou z ledna 2005, tak dostává jasnější rysy. Právě na základě mírové smlouvy došlo, na den přesně šest let od jejího podpisu, k zahájení hlasování o osudu jižní části tohoto východoafrického státu. Obě části Súdánu se liší co do etnického složení obyvatelstva, tak i převažujícího vyznání. Zatímco sever země je převážně muslimský, na jihu převládá křesťanství a tradiční náboženství.

Přestože mírová smlouva i současná súdánská ústava z roku 2005 obsahují listinu základních práv a svobod, situace v této zemi se vyznačuje trvalým porušováním lidských práv. Současný prezident Omar al-Bašír je navíc mezinárodně stíhán za válečné zločiny, genocidu a zločiny proti lidskosti. Proto i před zahájením hlasování panovaly obavy ze zhoršení bezpečnostní situace v zemi, které by mohlo nastat v průběhu referenda. Oživení konfliktu mezi súdánskými vládními silami a Súdánskou lidově osvobozenou armádou operující na jižním území se však zdálo krajně nepravděpodobné, obě strany měly na plánovaném referendu vážný zájem. Za potenciálně větší hrozbu by nakonec bylo možné pokládat neuskutečnění referenda řádně a včas, jež by znamenalo porušení dohody a novou vlnu násilí. Krátce před hlasováním proto mnohé lidskoprávní organizace vyzvaly k umožnění monitorování situace v Súdánu v průběhu referenda a opětovně upozornily na trvajícím informačním vakuu ohledně vývoje v Dárfúru na západě země. Monitorování situace a pravidelné zprávy o vývoji v zemi lze považovat za zásadní úkol pro mezinárodní společenství. Jedině takto je možné včas zabránit rozšíření hrozících konfliktů.

Průběh referenda byl sledován velkým počtem zahraničních pozorovatelů, mezi jinými se osobně hlasování zúčastnil bývalý americký prezident James Carter, který uvedl, že “referendum splnilo mezinárodní standardy a očekává se odtržení jižní části”. Volební účast byla velmi vysoká, odhady uvádějí více než 90 % voličů, přičemž 60% kvórum nutné pro platnost hlasování bylo naplněno již v prvních čtyřech dnech. Mezinárodní pozorovatelé hodnotí situaci v zemi v průběhu hlasování za poměrně klid-

nou. Kromě menších střetů mezi etnickými skupinami obyvatel došlo k několika demonstracím v okolí metropole Chartúmu, jež však patrně souvisely s dopady ekonomické krize než se samotnou ztrátou jihu. Ukončené hlasování zhodnotil prezident Bašír slovy, že “jih země byl vždy spíše zátěží a vyhlášení nezávislosti nebude bráněno”.

Oficiální výsledky referenda nejsou prozatím známy, přesto je zřejmé, že dojde k vyhlášení nezávislosti a ke vzniku dvou nových států. Vývoj v severní části lze očekávat s napětím. Na základě předchozích prohlášení je prezident Bašír rozhodnut přistoupit ke změně ústavy, která potvrdí právo šaría, islám se stane jediným náboženstvím a arabština oficiálním jazykem. Opoziční strany nejspíše nebudou k tvorbě nové ústavy přizvány a vládní Národní kongresová strana si upevní svoji pozici. Kvůli možným represím, jimž by mohli být příslušníci jižního Súdánu vystaveni, se očekává vlna uprchlíků ze severu na jih, a z důvodů nestability v celé zemi budou nejspíše další tisíce uprchlíků proudit i do okolních zemí.

V případě sebeurčení jižního Súdánu se nový stát bude muset v první řadě vypořádat nejen s přílivem nových obyvatel, ale zejména se státoprávními otázkami včetně názvu státu, státního občanství, určením hranic a dalšími. Představitelé jihu i severu by se měli v nejbližší době zapojit do jednání o přesném vymezení hranic, očekává se zejména dohoda

Jimmy Carter v Súdánu, foto: www.theepochtimes.com

ohledně provincie Abyei, kde se nacházejí rozsáhlé zásoby ropy. Osud této provincie ležící mezi severem a jihem měl být rovněž podroben referendu, od kterého bylo nakonec upuštěno. Souhlas obou budoucích států nad využitím nerostného bohatství země, kdy se většina ropných nalezišť nachází na jižním území, zatímco veškeré rafinerie a ropovody vedou přes severní část země, bude zásadní jak pro překonání ekonomických problémů, tak pro potvrzení uzavřeného míru a akceptaci výsledků referenda.

Zdroje

- As Sudan Referendum Nears, Northerners Brace for Backlash, 8. ledna 2011, (<http://www.hrw.org/en/news/2011/01/08/sudan-referendum-nears-northerners-brace-backlash>)
- South Sudan ends independence vote, awaits statehood, 15. ledna 2011, (<http://www.reuters.com/article/idUSTRE70E1IO20110115>)
- U.N. fears mass migration if Sudan vote sparks war, 20. prosince 2010, (<http://www.reuters.com/article/idUSTRE6B-J1WG20101220>)
- South Sudanese in most states back independence: poll, 19. ledna 2011, (<http://www.reuters.com/article/idUSTRE70G-1CE20110119>)

Plakát, foto: <http://8jindesign.wordpress.com/>.

Zapomenutý Tibet?

Represe čínského režimu vůči ujgurskému etniku
Petr Příbyla

Ačkoli represím čínského režimu vůči tibetskému obyvatelstvu je věnována velká mediální pozornost, jinak je tomu v případě málo známé ujgurské menšiny v oblasti Sin-ťiang na západní hranici Číny. S nástupem nového roku a s přibývajícimi zprávami z této oblasti se navíc zdá, že osud tohoto turecky mluvícího islámského etnika je stále komplikovanější a nejistější.

V prosinci minulého roku lidskoprávní organizace v čele s Human Rights Watch a Amnesty International žádaly po čínské vládě informace o osudu dvaceti etnických Ujgurů – včetně žen a dětí – deportovaných zpět do Číny poté, co v Kambodži čekali na vyřízení azylové žádosti. Důvod vyhoštění je očividný: událo se v předvečer návštěvy oficiální čínské delegace v čele s viceprezidentem Xi Jinpingem, která s sebou přivezla vzpruhu kambodžské ekonomice v podobě půjčky ve výši 1,2 miliardy USD. Ač od samotné události uběhl již více než rok, Peking doposud odmítal poskytnout jakékoliv informace o stavu či místě pobytu deportovaných osob, a to i navzdory oficiální kritice ze strany Spojených států, Evropské unie a OSN. Human Rights Watch ve své zprávě hovoří v těchto případech o možném mučení, uvěznění a explicitním porušování mezinárodního práva ze strany čínského režimu. K říjnu minulého roku navíc Human Rights Watch informovala o absenci jakýchkoliv informací o dalších více než čtyřiceti “nezvěstných” Ujgurech, kteří se účastnili protestů vůči vládě v létě 2009.

Represe čínského režimu vůči obyvatelům v oblasti Sin-ťiang – rozkládající se na šestině čínského teritoria, obdařené velkými zásobami ropy a domovem více než osmi milionů Ujgurů – se přirostávají od nepokojů z července 2009. Tehdy došlo k výtržnostech mezi etnickými Ujgury a Čínany, během kterých zahynulo 197 osob a více než 1600 dalších bylo zraněno. Po těchto událostech bylo v listopadu minulého roku odsouzeno k trestu smrti celkem 9 ujgurských účastníků červencových nepokojů. V této souvislosti však čínská vláda razantně uvalila jako již tradičně embargo na veškeré informace ze soudních procesů, obdobně jako ve většině dalších případů týkajících se Ujgurů. V prosinci následovalo odsouzení ujgurského novináře Memetjana Abdullaha k doživotnímu trestu za údajné poskytování „subverzivních“ informací veřejnosti o červencových událostech, tj. v době kdy pracoval jako žurnalista pro čínský státní rozhlas.

Při zpětném pohledu představoval rok 2010 pro ujgurské etnikum v oblasti Sin-ťiang převážně utužování a posilování kontroly ze strany čínského režimu. Na začátku minulého roku byla například vynaložena až dvojnásobná suma financí na posílení bezpečnostních složek v dané oblasti. V souvislosti s posilováním represivní politiky uplatňované v oblasti Sin-ťiang – stejně jako v případě Tibetu – je nepravděpodob-

né, že by se následující vývoj odchýlil od dosavadní linie. Vezmeme-li navíc v potaz krok čínského režimu z dubna 2009, kdy oficiálně a sebevědomě představil svůj první National Human Rights Action Plan (NHRAP) pro období 2009 až 2010, a ve kterém se zavázal k prosazování a dodržování základních lidských práv, tak zadržování a věznění Ujgurů dostávají nový rozměr. Přestože se jedním ze základních pilířů akčního plánu stal zákaz mučení, zajištění spravedlivého procesu a také garance základních práv pro zadržované osoby, tak v praktické rovině se cíle čínských komunistů v oblasti ochrany lidských práv nadále mýjejí s realitou.

Poznámky

1) V provincii Sin-ťiang žije 45 procent Ujgurů a 37 procent Chanů (etnických číňanů). Číňané kontrolují oblast nepřetržitě od roku 1949, kdy zlikvidovali krátkou existenci státu Východní Turkestán. Občasné střety se objevují od roku 1991.

Zdroje

- Human Rights Watch Report. We are Afraid to Even Look for Them. Enforced Disappearances in the Wake of Xinjian Protests. 20. říjen 2009, <http://www.hrw.org/en/reports/2009/10/22/we-are-afraid-even-look-them-0>.

- Szadziwski, H. 2010. 2010 – The Uyghur Human Rights Year in Review, The Huffington Post, 6. leden 2011, http://www.huffingtonpost.com/henryk-szadziwski/2010-the-uyghur-human-rig_b_804927.html.

- Wong, E. 2010. Editor Said to Get Life Sentence for Uighur Reports, 24. prosinec 2010, <http://www.nytimes.com/2010/12/25/world/asia/25uighur.html?scp=2&sq=uighur&st=cse>.

Alexander Lukašenko, foto: <http://02varvara.wordpress.com/>.

Povolební protesty v poslední diktatuře Evropy Ivan Prouza

V běloruském hlavním městě Minsku vyšli krátce po zveřejnění výsledků prezidentských voleb lidé do ulic. Hlavou státu má být již po čtvrté za sebou dosavadní prezident Alexandr Lukašenko. Proti opozici bylo tvrdě zakročeno a restriktivní opatření nadále trvají.

V prosinci proběhly v Bělorusku prezidentské volby. Volební výsledek 80 % hlasů pro Lukašenka přiměl Bělorusy vyjádřit nesouhlas a v Minsku propukly demonstrace. Volby byly zmanipulované také podle zahraničních pozorovatelů. Zatímco ve zbytku Evropy slavili lidé Vánoce, běloruská policie použila k rozeznání tisíců demonstrujících obušky, ačkoli protest probíhal nenásilně. Mnoho ze zúčastněných bylo zbito, přičemž došlo i ke zraněním žen a starších lidí. Policie zatkla kolem 600 novinářů, aktivistů i běžných lidí, včetně několika Lukašenkových volebních oponentů.

Rozeznání demonstrace byl však jen začátek. Státní orgány začaly následně provádět razie a prohledávat kanceláře mnoha nezávislých médií, opozičních představitelů a některých nevládních organizací. Došlo též k prohlídkám bytů běloruských novinářů i občanských a politických aktivistů. Státní orgány často přikročily také k zabavování počítačů a dalšího vybavení. Pět kandidátů na prezidentské křeslo je nyní zadržováno ve vazbě a spolu s nimi čeká na další vývoj přibližně dvacet opozičních aktivistů, kteří v prosinci vyjádřili nespokojenost s výsledkem voleb. Mohou čelit obžalobě z organizování hromadného rušení veřejného pořádku s výší trestu až 15 let odnětí svobody.

Kromě mnoha zahraničních politiků odsoudila dění v Bělorusku i ministryně zahraničních věcí USA Hillary Clintonová, přičemž její kritika směřovala především vůči neférovosti voleb a následným tvrdým zásahům proti opozici a médiím. EU a Spojené státy vyjádřily nesouhlas s tvrdou reakcí Lukašenkova režimu a požádaly o okamžité propuštění zadržovaných lidí. Slavnostní Lukašenkově přísaze odmítli přihlížet mnozí západní velvyslanci a ceremoniál bojkotovali. I přes silný zahraniční tlak zůstává Lukašenko neoblomný a jakoukoli kritiku odmítá. Navíc byla zrušena běloruská mise Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, nejspíš kvůli kritice průběhu voleb a jejich netransparentnosti.

Pokud byste se chtěli dovědět více informací přímo z Běloruska, navštivte stránky nevládní organizace [Viasna](#) v anglickém jazyce.

4) Česká republika a lidská práva

Taláry ve službách režimu

Glosa k nálezu Ústavního soudu

Helena Bončková

Nález Ústavního soudu z listopadu loňského roku otevřel cestu k informování veřejnosti o členství stávajících soudců v bývalé Komunistické straně Československa (KSČ).¹ Otevřel však mnohem více. Pandořinu skříňku české justice i celé občanské společnosti. Jak se totiž vzápětí ukázalo, řada soudců se ke své minulosti zdráhá postavit čelem. Následná debata a běh události však rovněž ukázaly, že česká společnost se ještě stále není schopna vyrovnat se svou minulostí. Nelze ovšem vynechat ani samotný Ústavní soud, jenž otevření této Pandořiny skříňky odůvodnil především slovy K. Jasperse a K. Poppera, čímž situaci ani jedné ze stran zrovna dvakrát neulehčil.

K argumentaci Ústavního soudu

Začneme nálezem Ústavního soudu.² Ten již v úvodu svého rozhodnutí naznačil, jakým směrem se budou ubírat jeho myšlenky a zejména, jakou formou je hodlá prezentovat: „[P]oměrně značný rozsah odůvodnění tohoto nálezu je dán mimořádnou důležitostí zkoumané problematiky pro budování demokratického právního státu (...), jakož i tomu odpovídající nutnost pojednat věc ústavněprávně pokud možno komplexně, tedy včetně obsáhlejších úvah a citací právněfilozofického, historického a komparativního charakteru.“³ Kdo proto od Ústavního soudu snad očekával, že se bude věnovat především ústavněprávnímu posouzení, byl po právu zklamán. Ústavní soud své závěry zaobalil do ideologického hávu a citací řady zejména filozofických prací. Odvolávání se na texty neprávního charakteru samozřejmě není na škodu (osobně tento postup v případě rozhodnutí Ústavního soudu povětšinou vítám, neb rozbíjí šed právní řehole a polaská oko zvědavého čtenáře). Tyto odkazy však podle mého názoru mají v rozhodnutí místo teprve v případě, že samotná argumentace je již dostatečně pevně ukotvena v ústavněprávním rámci, respektive závěry takových prací nemohou být argumenty samy o sobě. A to už z toho důvodu, že filozofických, historických a komparativ-

ních prací jsou tisíce. Bez solidní ústavněprávní argumentace se stává citovaný nutný výběr z nespočtu těchto prací na podporu vlastních závěrů jen stěží obhájitelný. Žel samotné ústavněprávní argumentace je v nálezu jen velmi poskrovnu, což již ostatně bylo kritizováno mnohými, včetně samotného předsedy Ústavního soudu.⁴

Ústavní soud svou linii argumentace protknutou citacemi různého charakteru strukturoval následovně: Dosahuje požadovaný údaj (informace o členství soudců v KSČ ke dni 17. 11. 1989) roviny ústavnosti? Ano, jedná se o údaj soukromého charakteru subjektu údaje (je proto dotčen čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, dále jen „Listina“). Ovšem požadovaný údaj náleží též do sféry veřejné, tj. na jeho poskytnutí je veřejný zájem (dotčen je tak rovněž čl. 17 odst. 1 Listiny). Ústavní soud proto dále poměřoval v kolizi stojící základní právo na ochranu soukromí se základním právem na informace. Uvedl, že Nejvyšší správní soud napařeným rozsudkem zasáhl do základního práva stěžovatele na informace, neboť stěžovateli předmětný údaj jako informaci neposkytl.⁵ Nikoli však každé omezení základního práva jednotlivce na informace je protiústavní, což ostatně předpokládá čl. 17 odst. 4 Listiny.⁶ Ústavní soud proto dále zkoumal, zda uvedený zásah byl „stanoven zákonem“, zda sledoval jeden nebo více „legitimních cílů“ zakotvených v citovaném ustanovení Listiny a zda byl v konkrétním případě „nezbytný v demokratické společnosti“, aby těchto cílů dosáhl. Podle Ústavního soudu může být zásah považován za „stanovený zákonem“ s ohledem na existenci taxativního výčtu v ustanovení § 9 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“),⁷ a ustanovení § 8a zákona č. 166/199 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“).⁸ Též podmín-

ka legitimního cíle je s ohledem na ochranu hodnot uvedených v čl. 17 odst. 4 Listiny splněna. Ústavní soud tak nejvíce prostoru věnoval úvaze, zda zásah do základního práva na informace splňuje podmínku nezbytnosti omezení základního práva a svobody jednotlivce v demokratické společnosti.

K poslednímu uvedenému Ústavní soud dovedl, že „*subjektem údajů byla osoba veřejně činná (soudce), požadovaná informace spadá do sféry diskuse o více důležitých veřejných zájmech a nedotýká se výlučně detailů soukromého života subjektu údajů.*“ (zvýraznění ÚS). Podle názoru Ústavního soudu „*[p]oskytnutí předmětného údaje může umožnit člověku seberealizaci a rozvoj v podobě svobodného vnitřního utvoření si názoru na nezávislost a nestrannost rozhodujícího soudce jak v minulosti, tak v budoucnosti.*“⁹ Předmětný údaj podle Ústavního soudu rovněž umožní člověku již utvořený názor případně veřejně projevit a diskutovat, čímž může zveřejnění tohoto údaje působit též jako veřejná kontrola. Skutečnost, že zveřejnění takového údaje nebude moci v zásadě de iure nic změnit, dle názoru Ústavního soudu nesvědčí o jeho bezvýznamnosti: „*Zkoumání nezávislosti a nestrannosti soudce zpětně (tj. v již ukončených případech) totiž často umožní včas rozpoznat případnou podjatost soudce v budoucnu, tedy v typově obdobných případech jako v minulosti.*“¹⁰ Ústavní soud tak dospěl k závěru, že zatajování předmětného údaje by bylo způsobilé snížit autoritu soudní moci.

Ústavní soud v neposlední řadě posuzoval projednávanou věc rovněž z hlediska podústavního práva. Nejvyšší správní soud totiž v napadeném rozhodnutí podřadil požadovaný údaj o členství soudců v KSČ pod pojem „citlivý údaj“ ve smyslu ustanovení § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů, podle kterého jsou citlivým údajem též osobní údaje vypovídající o politických postojích. Ústavní soud pak velmi krkolomným a nikoliv neprůstřelným způsobem dovedl opak, tj. že údaj o členství v politické straně nelze bez dalšího (automaticky) považovat za „citlivý údaj“, což je podle ÚS rovněž ústavně konformní výklad předmětné úpravy.¹¹ Ústavní soud tak uzavřel, že interpretace a aplikace práva, obsažená v napadeném rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, porušila základní právo stěžovatele na informace.

K shromažďování informací o členství soudců v KSČ

K možnosti shromažďovat požadované informace příslušnými soudy či Ministerstvem spravedlnosti Ústavní soud uvedl, že „*[z]e skutečnosti, že ty které orgány veřejné moci předmětným údajem momentálně fakticky – snad – nedisponují, však neplyne, že je tento stav do budoucna neměnný. Tedy, že jej nelze změnit např. vyžádáním si informací od dotyčných jednotlivců jako svých zaměstnanců za účelem dosažení nezbytného ústavně souladného stavu, tj. realizace ústavní povinnosti státu poskytovat informace dle čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy; bude ovšem namístě hledat v tomto směru i cesty jiné.*“¹² Ústavní soud se však ve svém rozhodnutí zcela opomněl vypořádat se skutečností, že podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona o svobodném

přístupu k informacím jsou státní orgány povinny poskytovat pouze informace „*vztahující se k jejich působnosti*“. Je tak otázkou, zda informace o členství soudců v KSČ se vůbec vztahuje k *působnosti* příslušných soudů.

Z nálezu lze implicitně mít za to, že příslušný senát Ústavního soudu by tuto argumentaci nekvitoval. Takový závěr Ústavního soudu však stále neřeší situaci, jakým způsobem si soudy mají požadovanou informaci opatřit. Ústavní soud navíc očividně zcela přehlédnul ustanovení § 316 odst. 4 písm. f) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zákoník práce“), podle kterého zaměstnavatel nesmí vyžadovat od zaměstnance informace o členství v politických stranách nebo hnutích.¹³

Ze seznamů zveřejněných příslušnými soudy,¹⁴ jakož i samotným Ministerstvem spravedlnosti, lze usuzovat, že tyto orgány si požadované informace nakonec byly schopny opatřit, avšak nikoliv ve vsí úplnosti.¹⁵ Předsedové soudů přitom mohli postupovat dvojím způsobem: v první řadě požádat své soudce, aby jim tuto informaci sdělili; ve druhé řadě dohledat požadovanou informaci v jejich osobních spisech. Ve většině případů předsedové postupovali oběma způsoby. Na zveřejněných seznamech tak jsou jednak jména soudců, kteří se k dané věci postavili čelem a tuto informaci o své osobě bez dalšího poskytli, a jednak soudci, o nichž bylo možné tuto informaci zjistit z jejich osobních spisů (dostupných předsedům soudů, případně Ministerstvu spravedlnosti). Část soudců však k dotazu předsedy soudu požadovanou informaci poskytnout odmítla, není však přitom vůbec jisté, zda v dostupných spisech či archívech lze s určitostí informaci o členství takového soudce v KSČ dohledat. Lze se tak domnívat, že o určitých soudcích veřejnost nebude mít informaci ohledně jejich členství v KSČ k dispozici. Tento fakt však vytváří jistou nerovnost a nespravedlivé postavení jak vůči veřejnosti samotné (v určitých případech námitka podjatosti nebude podána, neboť informace o členství v KSČ není veřejná), tak i vůči těm soudcům, kteří bez dalšího šli se svou kůží na trh a informaci o svém členství v KSČ zveřejnili.

Na cestě k vypořádání se s minulostí

Zcela podstatná je otázka, jak česká veřejnost s touto informací naloží? Soudci příslušného senátu Ústavního soudu se domnívají, že zveřejnění informací o členství soudců v KSČ přispěje k veřejné kontrole a zároveň k veřejné debatě, jež občanské společnosti pomůže na cestě vypořádání se s vlastní minulostí. Ačkoliv lze s tímto závěrem souhlasit, neméně pravdivou skutečností je rovněž to, že zveřejnění těchto informací povede k podání řady nesmyslných námitek podjatosti či občanských iniciativ.¹⁶ Žel mnohem aktivnější je v tomto ohledu vždy ta část veřejnosti, jejímž primárním cílem není přispět k demokratické debatě či transformaci společnosti, nýbrž která svými aktivitami sleduje vlastní, mnohdy sobecké cíle či uspokojení. Značná část veřejnosti (a svědčí o tom dosavadní diskuze na veřejných internetových fórech) upřednostňuje zjednodušené nazírání na prezentované skutečnosti a staví automaticky rovnítko mezi soudcem-exkomunistou a špatným soudcem. Případ-

ně řada jednotlivců hledá ospravedlnění pro vlastní nesprávné jednání tím, že poukazuje na soudce-exkomunistu, který rozhodl o jeho věci v jeho neprospěch. Je to skutečně to, co jsme (my všichni, kteří jsme prahli po zveřejnění těchto informací) chtěli? Bude mít poskytnutí těchto informací skutečně tak blahodárné dopady, jak to předpokládají příslušní soudci Ústavního soudu? V krátkodobém horizontu jistě nikoliv. V krátkodobém horizontu totiž může zveřejnění této informace justici zcela reálně (v řadě případů rovněž neoprávněně) poškodit či paralyzovat. Desítkami nesmyslných námitek podjatosti či nepravdivými nařčeními. Pro obnovení důvěry v nezávislou a neustranovanou justici je však v dlouhodobém horizontu zveřejnění této informace nutností. Ještě horší, než spekulovat o správnosti vydaných rozhodnutí z důvodu, že o věci rozhodovali soudci-exkomunisté, by totiž byla skutečnost, kdyby veřejnost byla nucena spekulovat o správnosti vydaných rozhodnutí, protože o věci pravděpodobně rozhodoval soudce-exkomunista.

Zdroje:

- 1) Nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I ÚS 51/10.
- 2) Ústavní soud rozhodoval v senátu složeném z předsedy a soudce zpravodaje Vojena Güttlera a soudců Františka Duchoně a Ivany Janů.
- 3) Bod 11 nálezu ÚS. Srov. rovněž bod 50: „*ÚS si uvědomuje, že cituje - byť nikoli jako zásadní - i publicistickou literaturu z pera nepravníků. Tu však nelze přehlédnout, že ÚS nežije ve vzduchoprázdnu a proto právem reflektuje i názory laické veřejnosti na zásadní neřešené otázky veřejného života naší republiky.*“
- 4) Srov. Němeček T. *I já žil v iluzi, že parlament smí vše*. Rozhovor s P. Rychetským ze dne 3. 1. 2011, Lidové noviny (http://www.lidovky.cz/i-ja-zil-v-iluzi-ze-parlament-smi-vse-d72-/ln_noviny.asp?c=A110103_000106_ln_noviny_sko&klic=240624&mes=110103_0). Srov. rovněž Kühn, Z. *Nová příloha LN Právo a justice a rozhovor s P. Rychetským*, Jiné právo (<http://jinepravo.blogspot.com/2011/01/nova-priloha-ln-pravo-justice-rozhovor.html>).
- 5) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2010, čj. 3 As 10/2009-77.
- 6) Čl. 17 odst. 4 Listiny stanoví, že „*svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřej-*

nou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“

7) Uvedené ustanovení zákona o ochraně osobních údajů taxativně vyjmenovává situace, kdy je možné zpracovávat tzv. citlivé údaje. Z tohoto ustanovení lze a contrario dovodit, že zpracovávání informací o členství soudců v KSČ takovou situací není.

8) Citované ustanovení stanoví, že „*informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.*“

9) Body 62 a 63 nálezu.

10) Bod 65 nálezu.

11) Nejvyšší správní soud tvrdil, že pojem „politický postoj“ je pojmem nadřazeným pojmu „členství v politické straně“. A *minori ad maius*, jsou-li jako citlivý osobní údaj chráněny údaje o pouhých neinstitucionalizovaných politických postojích, tím spíše musí být podle NSS chráněn údaj o členství v politické straně. Konstatování Ústavního soudu o tom, že Nejvyšší správní soud předložil pouhý „*rétorický obrat*“, neboť označení „*a minori ad maius*“ nelze samo o sobě považovat za právní argument (bod 164 nálezu), pak působí vyloženě úsměvně v kontextu skutečnosti, že sám Ústavní soud se hojně odvolává nejen na argumenty nepravní, ale výslovně i na argumenty laické veřejnosti.

12) Bod 173 nálezu.

13) Podle ustanovení § 84 odst. 4 zákona č. 294/2010 Sb., o soudech a soudcích, se přitom na pracovní vztah soudce použijí přiměřeně ustanovení zákoníku práce a jiných pracovněprávních předpisů.

14) Žádost o poskytnutí informací o členství soudců v KSČ je dílem aktivisty T. Peciny, který jednotlivé odpovědi průběžně zveřejňuje na svých webových stránkách (<http://www.pecina.cz/soudci>). Ačkoliv na uvedených stránkách dle nadpisu prezentuje seznam soudců, kteří byli členy KSČ ke dni 17. 11. 1989, seznamy obsahují též jména soudců, jež byli členy KSČ jen v určitém období, přičemž následně (ještě před převratem) ze strany vystoupili.

15) Na neúplnost zveřejněných informací lze usuzovat ze skutečnosti, že seznamy poskytnuté soudy se co do počtu uvedených osob významně lišily od seznamů, které poskytlo Ministerstvo spravedlnosti. Seznamy ministerstva však rovněž nebyly zcela úplně či naprosto správné, o čemž svědčí skutečnost, že po zveřejnění se ministerstvu následně přihlásili soudci, jejichž jména byla na seznam umístěna neprávem, případně soudci, kteří na seznamu nefigurovali, ačkoliv členy KSČ v minulosti byli. Srov. *Kterí soudci a žalobci byli v KSČ? Ministerstvo je odhalilo na webu*, ČTK (http://www.lidovky.cz/kteri-soudci-a-zalobci-byli-v-ksc-ministerstvo-je-odhalilo-na-webu-p95-/ln_domov.asp?c=A110107_141942_ln_domov_ter; Ministerstvo chybovalo, někteří soudci ze seznamu v KSČ nebyli, ČTK a Lidovky.cz (http://www.lidovky.cz/ministerstvo-chybovalo-nekteri-soudci-ze-seznamu-v-ksc-nebyli-p7v-/ln_domov.asp?c=A110107_211713_ln_domov_kar); Drhal, V. *Když komunistu soudí svou minulost*, Lidovky.cz (http://www.lidovky.cz/kdyz-komunista-soudi-svou-minulost-d-by-/ln_noviny.asp?c=A110117_000131_ln_noviny_sko&klic=240856&mes=110117_0).

16) Řada událostí, jakož i článků a komentářů, jež následovaly po vydání nálezu Ústavního soudu, se zdá podporovat toto tvrzení. Srov. Drchal, V. *Soudkyně dohnalo její členství v KSČ*. Kvůli němu už nebude soudit extremisty, Lidovky.cz (<http://www.lidovky.cz/soudkyni-dohnalo-clenstvi-v-ksc-kvuli-nemu-uz-nejde-soudit-extremisty>); Drchal, V. *Soudkyně dohnalo členství v KSČ kvůli němu už nebude soudit neonacisty*, Inl-/ln_domov.asp?c=A110104_101848_ln_domov_pks). Srov. rovněž iniciativu sdružení K 213, jež předložilo Ministerstvu spravedlnosti tzv. časový harmonogram dekomunizace české justice, dostupná z: http://k213.cz/JOOMLA/index.php?option=com_content&view=article&id=343:asovy-harmonogram&catid=41:prvni-lanek.

Bulletin přímo na mail

Pokud si přejete pravidelně dostávat bulletin Centra pro lidská práva a demokratizaci na mail, napište na adresu lidskaprava@iips.cz. V předmětu zprávy prosím uveďte „Bulletin“.

Centrum pro lidská práva na Facebooku

Připojte se k facebookové skupině Centra pro lidská práva a demokratizaci a zapojte se do debat o lidských právech nejen v České republice.

Pátý měsíc bez zmocněnce pro lidská práva vyústil v kolektivní výzvu pro premiéra Nečase

Veronika Dokulilová

Zástupci z řad neziskových organizací a výborů vlády adresovali premiérovi Nečasovi otevřený dopis týkající se postavení lidských práv ve vládní agendě. V dopisu z přelomu ledna vyjadřuje šest zástupců pověřených neziskovým sektorem „hluboké znepokojení“ nad dosavadním přístupem vlády k problematice lidských práv a národnostních menšin. Jádrem dopisu je apel na obsazení postu vládního zmocněnce pro lidská práva a menšiny, kritika personální poddimenzovanosti vládní sekce pro lidská práva a kritika neschopnosti plnohodnotně naplňovat lidskoprávní agendu. Dokument, který podepsal Filip Pospíšil (Výbor pro občanská a politická práva), Džamila Stehlíková (Výbor pro práva dítěte, Výbor pro sexuální menšiny), Luděk Šikola (Výbor pro občanská a politická práva), Věra Roubalová Kostlánová (Výbor pro práva cizinců), Eva Vaníčková (Výbor pro práva dětí) a Jan Wünsch (Výbor pro občanská a politická práva) obsahuje také požadavek, aby premiér nejpozději do konce ledna 2011 vybral nového zmocněnce. Nebude-li k uvedenému datu neuspokojivá situace vyřešena, hodlají signatáři dopisu rezignovat na své funkce ve výborech.

Česká republika nemá zmocněnce od půlky ledna 2010, kdy byl z této funkce odvolán Michael Kocáb. Ačkoliv premiér přislíbil brzké jmenování nového zmocněnce, dosud se tak nestalo. Agendu lidských práv prozatím převzal premiérův poradce Roman Joch, jehož obsazení do funkce zmocněnce pro lidská práva by však bylo kvůli protestům ochránců lidských práv problematičtější. Tlak neziskového sektoru na řešení situace graduje již od prosince, kdy si zástupci romských organizací stěžovali na neobsazenost postu přímo u prezidenta Klause.

Snížený zájem vlády o danou tematiku v rámci domácí politiky kontrastuje s aktuálním trendem prosazovat lidská práva v linii české zahraniční politiky. Lidskoprávní agenda byla v rámci nově představených koncepcí think-tanků AMO a EUROPEUM označena za potenciální „vlajkovou loď zahraniční politiky“. Myšlenka prosazování ochrany lidských práv ve světě je podporována i ministrem zahraničí Schwarzenbergem jako jasně definovatelný cíl a jeden z hlavních motivů české zahraniční politiky. Otázkou však zůstává, nakolik jsou ambice české zahraniční politiky s ohledem na aktuální vývoj na domácím poli dosažitelné.

Zdroje

- Menšinám chybí zmocněnec. Už si stěžovaly i u prezidenta Klause. (http://zpravy.idnes.cz/mensinam-chybi-zmocnenc-uz-si-stezovaly-i-u-prezidenta-klause-pva-/domaci.asp?c=A101228_161647_domaci_taj).
- Otevřený dopis premiérovi Petru Nečasovi v otázce lidských práv a národnostních menšin (<http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?apc=zkvx1--&x=2274066>).
- Šest členů vládních rad vyzvalo premiéra, aby našel zmocněnce (<http://www.ceskenoviny.cz/domov/zpravy/sest-clenu-vladnich-rad-vyzvalo-premiera-aby-nasel-zmocnence/585078>).

Studujte lidská práva v Benátkách

Do 20. března 2011 je možné se hlásit do jednoleťtého European Master in Human Rights and Democratisation (E.MA), který probíhá ve spolupráci více než čtyřiceti evropských univerzit. Studium je rozloženo do dvou semestrů, přičemž první studenti stráví v italských Benátkách (září 2011 až leden 2012) a druhý pak na jedné ze zúčastněných vysokých škol (únor až červenec 2012). Mezi ty patří mimo Masarykovy univerzity například i prestižní univerzity v Leuvenu, Utrechtu, Kodani, Grazu, Dublinu, Padově, Bilbau či Uppsale.

Program E.MA poskytuje posluchačům multidisciplinární přístup, jenž nahlíží problematiku lidských práv a demokratizace optikou práva, filosofie, antropologie, politologie a sociologie. Program je orientován na získání jak teoretických, tak i praktických dovedností. V roli přednášejících působí akademikové z oboru, experti a zástupci mezinárodních i neziskových organizací. Absolventi se mohou uplatnit zejména v mezinárodních organizacích, veřejné správě či v akademické sféře.

Součástí programu je i týdenní studijní pobyt v post-konfliktním regionu, v minulých letech se jednalo o Kosovo, kde se studenti osobně seznámili s působením mezinárodních organizací (OSN, NATO, OBSE a EU) v této problematičtější oblasti.

Uchazeči o přijetí musí mít splněno alespoň 240 ECTS kreditů včetně ukončeného bakalářského vzdělání v oboru příbuzném lidským právům (sociální vědy, právo). Program je tedy vhodný zejména pro studenty magisterského či doktorandského stupně. Zájemci by vedle výborné angličtiny měli být schopni porozumět občasným přednáškám a textům ve francouzštině. Nicméně znalost francouzštiny není požadována jako podmínka přijetí ke studiu. Poplatek za studium činí 4000 EUR a navíc registrační poplatek 130 EUR, omezený počet posluchačů obdrží částečné stipendium.

Bližší informace naleznete na internetových stránkách [EMA](#), popřípadě kontaktujte Huberta Smekala, asistenta ředitele E.MA pro Českou republiku, na e-mailové adrese hsmekal@fss.muni.cz.

„Chudoba“ nemůže být jediným důvodem pro nařízení ústavní výchovy

Zuzana Melcrová

Dne 8. prosince 2010 vydalo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu České republiky za účelem sjednocení judikatury stanovisko týkající se nařizování ústavní výchovy z důvodů materiálních nedostatků rodiny. Důvodem byla rozdílná a v některých případech chybná rozhodovací praxe obecných soudů.

Hlavním závěrem plynoucím z tohoto stanoviska je, že materiální nedostatky rodiny, především pak její špatné bytové poměry, nemohou být samy o sobě důvodem pro nařízení ústavní výchovy dítěte. Nejvyšší soud ve stanovisku konstatoval, že nařízení ústavní výchovy nepochybně znamená faktické rozdělení rodiny, což je nutno považovat za zásah do práva na rodinný život a v jeho rámci do práva rodičů na výchovu jejich dětí, garantovaných jak čl. 32 Listiny základních práv a svobod, tak čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Dle čl. 32 odst. 4 Listiny je možné právo rodičů na výchovu jejich dětí omezit pouze rozhodnutím soudu a na základě zákona. Čl. 8 odst. 2 Úmluvy zásah do práva na respektování rodinného a soukromého života ze strany státních orgánů připouští jediné za předpokladu, že se tak stane v souladu se zákonem a zároveň pokud je to nezbytné v demokratické společnosti, mimo jiné v zájmu ochrany zdraví, morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

K této problematice se ve své judikatuře vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva, např. v rozhodnutích ve věci *Wallová a Walla v. Česká republika* nebo *Havelka a ostatní v. Česká republika*. Při posuzování legitimacy zásahu do práva na rodinný život ESLP použil ve své judikatuře již ustálený princip proporcionality, na jehož základě zhodnotil, zda má v daném případě převážít ochrana práva na rodinný život, nebo zájmu chráněného čl. 8 odst. 2 Úmluvy. Zásah státního orgánu do tohoto práva musí být nejen v souladu se zákonem, ale zároveň nezbytný a přiměřený k dosažení ochrany zájmu dítěte jakožto sledovaného legitimního cíle. ESLP zároveň judikoval, že dítě nesmí být násilně odebráno biologickým rodičům pouze z důvodu, že by jiné prostředí bylo vhodnější pro jeho výchovu.

Zákonná úprava nařízení ústavní výchovy je obsažena v § 46 zákona o rodině. Dle tohoto ustanovení může být ústavní výchova soudem nařízena pouze v případech, kdy je výchova dítěte vážně ohrožena nebo narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě. Nejvyšší soud ve stanovisku požadavek využití předchozích neúspěšných opatření zdůraznil a jako příklad uvedl napomenutí nezletilého, jeho rodiče a osoby řádnou výchovu dítěte narušující, uložení omezení nezletilému či stanovení dohledu

nad nezletilým. Ustanovení § 46 dále stanoví, že bez předchozích opatření může soud ústavní výchovu nařídit pouze, pokud z jiných závažných důvodů nemohou rodiče výchovu dítěte zabezpečit, nebo jestliže je to nutné v zájmu nezletilého. K tomuto Nejvyšší soud uvedl pouze tolik, že soudy jsou v těchto případech povinny v odůvodnění rozhodnutí vysvětlit, proč se v dané věci jednalo o takovýto výjimečný případ.

Majetková nedostatečnost rodiny, kterou jsou myšleny především špatné nebo nedostatečné podmínky k bydlení nebo obecně „chudoba“ jako taková, nemůže být z pohledu Nejvyššího soudu jediným důvodem k nařízení ústavní výchovy, neboť sama o sobě nenaplnuje žádný z důvodů stanovených zákonem, na jejichž základě může být ústavní výchova nařízena. Je ale možné, aby byla jedním z důvodů nařízení ústavní výchovy, samozřejmě za předpokladu splnění všech ostatních zákonných požadavků.

Zároveň je nutné, aby soudy v takových případech zkoumaly, zda stát splnil svou povinnost a prostřednictvím státních orgánů nebo orgánů územní samosprávy poskytl rodině náležitou pomoc směřující k vyřešení nepříznivé situace. Touto pomocí je myšlena nejen pomoc materiálního charakteru, ale i udělení rady či poučení o postupu, kterými by bylo možné dostatečně zlepšit majetkovou situaci rodiny. Pokud by stát v tomto směru pochybil, nelze dle Nejvyššího soudu považovat nařízení ústavní výchovy za nezbytné. Naopak, pokud by bylo prokázáno, že stát o poskytnutí náležité pomoci usiloval, ale rodiče ji odmítali nebo nebyli ochotni dostatečně s orgány státu spolupracovat, a zároveň by bylo zřejmé, že majetkovou nedostatečnost rodiny svým jednáním zavinili, nařízení ústavní výchovy by bylo legitimní.

Z hlediska doby posuzování zákonných předpokladů nařízení ústavní výchovy je nutné, aby byly tyto požadavky zkoumány nejen ve fázi před vydáním rozhodnutí o ústavní výchově, ale i po jejím nařízení. Soudy jsou tedy v průběhu řízení povinny kontinuálně a z vlastní iniciativy zkoumat, zda se rodinné podmínky odůvodňující nařízení ústavní výchovy nezlepšily natolik, že její nařízení již nadále není nutné.

Závěrem nutno zdůraznit, že je také potřebné během rozhodování o nařízení ústavní výchovy zjišťovat názor dítěte, jak vyplývá z čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, kterou je Česká republika vázána.

Zdroje

- Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. Cpjn 202/2010
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb. a č. 243/1998 Sb.
- Úmluva o právech dítěte, vyhlášená pod č. 104/1991 Sb.

Co nás čeká v roce 2011?

Únor

7. 2. - uzávěrka studentské literární soutěže **Zítřejší oddech** (pro studenty ve věku 15-20 let, téma Emigrace a život v exilu).

7.-9. 2. - zasedání 2nd Intergovernmental Working Group on the Human Rights Council Review

10. 2. - **Ten Years after 9/11: Rethinking Counter-Terrorism**, TLCP Symposium 2011, University of Iowa College of Law.

Březen

28. 2.-25. 3. - 16. zasedání Rady pro lidská práva, Ženeva

3.-5. 3. - **2nd Biennial War Crimes Conference: Justice? Whose Justice?** Institute of Advanced Legal Studies, London.

22.-29. 3. - filmový festival **Jeden svět** v Brně a v dalších městech.

23. 3. - **International Humanitarian Law: Emerging Issues in the Law of Armed Conflict**. Washington College of Law.

Duben

10.-15. 4. - **International Criminal Court Trial Competition 2011**, Hague.

Květen

30. 5.-17. 6. - **Program of Advanced Studies on Human Rights and Humanitarian Law**, American University Washington College of Law, uzávěrka 18. dubna.

Červen

1.-3. 6. - **14th World Conference: Institutionalizing Restorative Practices: Building Alliances Among Practitioners, Policy-Makers and Scholars**. International Institute for Restorative Practices, Halifax.

6. 6.-7. 6. - The Eight annual Personal Democracy Forum conference in New York. **Technology's Impact on Politics and Government**.

13.-17. 6. - **Protecting Human Rights through United Na-**

tions Mechanisms, Human Rights Law Centre Summer School, The University of Nottingham, uzávěrka 3. května.

13.-17. 6. - **International Criminal Court Summer School**, NUI Galway, Irsko, uzávěrka 1. června.

20. 6.-1. 7. - **The Academy of European Law Summer School**, Human Rights Law, EUI, uzávěrka 21. března.

27. 6.-8. 7. - **International Summer School: The Politics of Ethnicity, Nationality and Citizenship**, Budapešť, uzávěrka 15. února.

27. 6.-9. 7. - **11th Summer Course on International Humanitarian Law**. International Institute of Humanitarian Law, Italy.

Červenec

4.-16. 7. - **Advanced European Union Legal Practice – The European Union and the Individual**, CEU Summer University, Budapešť, uzávěrka 15. února.

4.-22. 7. - **The Hague Academy of International Law**, uzávěrka 1. března.

17. 7.-13. 8. - **Summer School in International and Human Rights Law**, University of Oxford, uzávěrka 1. dubna.

Srpen

7.-19. 8. - **Thirteenth Summer Session of Salzburg Law School on International Criminal Law, Humanitarian Law and Human Rights Law: The reviewed Statute of the ICC – in particular the „Kampala Amendments“ after one year**, uzávěrka 30. dubna.

+ United States Institute of Peace, **Free on-line Certificate Courses in Conflict Analysis, Negotiation and Conflict Management or Interfaith Conflict Resolution**.

+ Informace o dalších letních školách týkajících se lidských práv a mezinárodního práva najdete například na stránkách **Human Rights Tools**.

Centrum pro lidská práva a demokratizaci

Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity - www.iips.cz

Centrum pro lidská práva a demokratizaci, bulletin vydává Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno **adresa redakce** Mezinárodní politologický ústav, Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika **tel./fax** +420 549 495 769 **e-mail** iips@iips.cz **webové stránky** www.iips.cz **redakční rada** Lukáš Hoder (editor), Hubert Smekal, Lubomír Majerčík, Ladislav Vyhnánek. **ISSN** 1804-2392